

1854 vége felé Thewrewk a' régiségekkel gazdag Nógrád vármegyében dicső emlékezetű I. Leopoldnak 1699. őszhó 24-ikén Vataj János nevére szentesített királyi adománylevelét tanulá ismerni, melynek több lapra terjedő szövege nagyobb részint magyar. Ugyanő tizenegy év óta három magyar codexet is felfödözött, melyek egyikét, az érsek-ujvári zárdában találtat, dr. Toldy »Thewrewk-codex«-nek nevezé.

Az eredeti kéziratból¹ közli

PONORI THEWREWK EMIL.

PETROVAY MIKLÓS ÉNEKESKÖNYVE.

Ez a kéziratos énekeskönyv a kolozsvári ref. koll. könyvtárának tulajdona. Lány borjúbőrbe van kötve, alakja 8-r. 158/100 $\frac{m}{m}$ nagyságú, új számozás szerint áll 212 levélből. Külső fedelén külön ráragasztott papíron ez a felirat van: »Nro 39. Tinódi Sebestyén, és némely más Irók Históriás Versei.« Az énekeskönyv összeírója, Petrovay Miklós, többnyire nyomtatott könyvek alapján másolt; könyvét 1671—72-ben írta össze, mint ezt számos helyen megírta, s csak a végén találunk egy Fusay Fusay Mátyás nevet a 212b levelen. Ez a Petrovay Miklós máramarosmegyei, román eredetű megmagyarosodott, református nemes volt, de mint ilyen, tudott románul is, s magyar helyesírással beírta román nyelven énekeskönyvébe a *Miatyánkot* (132a), egy régi magyar szerelmi ének román fordítását (136 levél) és egy román dal 12 sorát (136b levélre, megfordítva), továbbá két helyt is beírta egy román dal e két sorát: »Necze kasza, necze masza, draghe dsupunşasze.« (»Nincs házam, nincs asztalom, drága ifiasszonyom.« 165a és 210a l.) A szerelmi ének címe: *Kentek Róménészke de dragoszte szkriszsz* (»Rumén ének a szerelemről írva«), s fordítása a Thaly Kálmán *Régi magyar vitézi énekek* II. 47. l. meg a *Vásárhelyi daloskönyv* XLVIII. sz. a. (89—90 l.) kiadott *Cantio de amore* énekek. Ezt az utóbbit a magyar eredetiekkel részletesen összevetette s az ének kótáját is közölte Alexics György (dr. Gheorghe Alexici) *Material de Limba din »Codicele de Petrova«* értekezésében. L. *Revista pentru istorie, archeologie şi filologie*. (XIII. 1912. 278—293. l.) U. o. ez énekeskönyv összeírójának egész családfáját is adja, úgy a mint Petrovay György, Máramaros vm. főlevéltárosa, megírta családja történetét a *Turul* 1897. évfolyamában. E szerint ennek az énekeskönyvnek összeírója bíró volt

¹ 64 negyedrélt lapra terjedő kézirat, kék borítékba kötve. Elejétől végig boldogult atyám saját kezeírása. A múlt század 50-es éveinek első felében készült, mikor Danielik József a »Magyar Irók Életrajz-gyűjtemény« című munkáját szerkesztette. Danielik a II. kötet előszavában jelenti, hogy az életrajzok legnagyobb részét főlészólitása következtében maguktól az íróktól... nyert adatokból állította össze. Még emlékszem arra az időpontra, mikor Danielik atyámat is fölkerlte, hogy írja meg a maga életrajzát. Ezen az autobiographián alapszik az a pár sor, a mit Danielik Thewrewkról mond. Mihelyt ez az életrajz-gyűjtemény megjelent, atyám ezt a magairta életrajzát nekem ajándékozta.

a máramarosmegyei táblán, szül. 1650 körül, megh. 1723. Alexics szerint az említett román fordítás nemcsak a legrégebb román nyelvű ismert szerelmi dal, hanem egyszersmind a legrégebb román nyelvű műfordítás is. Erre a kéziratú énekeskönyvre Alexics úr hívta fel a figyelmet, miért itt is köszönetet mondok.

A kötet tartalma a következő:

1. Sigmond Király Viadalljáról való Enek.

CANTIO SIGISMUNDI REGIS. E cím alatt ugyanazon kéztől, mely a külső kötés lapjára a címet írta, ez olvasható: »Ezek itt elől *Tinódi Sebestyén Versei*.« Az 1^a levelen hosszában ez a jegyzet olvasható más kéztől, mint a szöveg: »emlékezetre való dolgot vettem belől etc.« Az ének másolata terjed 1—23. levélre. Szilády Áron *Régi Magyar Költők Tára* III. k.-ében 463—469. l. bőven szól róla s meghatározza, hogy ez a Tinódi eredeti szövegéhez hasonlóbb, hívebb másolat, mint Heltai 1574-iki kiadása. Végén ez áll: »A. D. 1572. N. Petrovai Finis Simond Császár Viadalljáról való historiának. Durum adamantia ossia frangitt. Keves ember marad tökellelességben az kit ér az ayandék.« Az 1572. év azt a forrást (nyomtatvány v. kézirat) jelzi, melyből a másolás történt.

2. *Cantio Pulchra.*

Egy hazafias egyházi ének.

1. Fogyatkozásunkat látod Ur Isten,
Mely nagy keserűség légyen szívünkben,
Csak te biztacz Uram minket lelkünkben,
Hiszünk azért, hogy el nem hacz éltünkben.
2. Reánk gondolsz te igéreted szerént,
És megh nem bűntecz igazságod szerént,
Jól tész vélünk uram mi kedvünk szerént,
Megh adod jónkat idvösségünk szerént.
3. Az atya, az anya az ő fiáru,
Mint nem feletkezik az ő magzattyáru,
Annál inkább Ur Isten te azokru,
Gondot viselsz te hozzád kiáltókrul.
4. Nem ad követ enni senki fiának,
Sem skorpiót édes magzattyának,
Annál inkább Ur Isten te azoknak,
Nem acz gonoszt te hozzád kiáltóknak.
5. Csak te hozzád uram mi esedezünk,
Mert édes atyánk vagy uram mi nekünk,
Szent fiadért te vagy Uram menzégünk,
Nincz náladnal sohu töb segittségünk.
6. Istenem uram minden szükségünket,
Te jól látod nyomoru életünket,
Ad megh uram minden kérésünket,
Kibül diczirhessük Uram nevedet.
7. Semmi ninczen te nálad lehetetlen,
Mindent Uram te megh athacz nagy könnyen,
Mert mindennek szívök czak te kezdedben,
Te légy azért vezérünk életünkben.
8. Cselekedgyél Uram Isten mi bennünk,
Hogi lehessen egész az mi életünk,
Diczirtessék te Szent neved mi bennünk,
Ez képpen uram hogy üdvözülhessünk.

9. Vagy ha uram Te szent tisztességedre,
Mi nem volna az mi üdvösségünkre,
Ez féle barátunk épülésére,
Legyen a' mi az te tisztességedre.¹
10. Soha semmiben csak ne hagyattassunk,
Te Szent felségedtől segítettessünk,
Hogy kétségben nyavalyában ne essünk,
Ez keserőségben uram el ne veszszünk.
11. Az mit most kérünk, ad megh Uram Isten,
Szent fiad által az mit tülled várunk,
Hogy te tülled megh vigasztaltathassunk,
Kiből néked örökké hálát adhassunk.
12. Ne nézd Uram az mi bűnös voltunkat,
Háládatlan és fertelmes voltunkat,
De nézd az szerető szent fiadat,
Bűneinkért szent ártatlan halálát.
13. Ne hagy azért mostan szükségünkben,
Tégy jót vélünk ez világon eltünkben,
Kit meg várunk tülled jó reménségünkben,
Nincz kétségünk megh nem adnád hütünkben.
14. Atya Istennek és Fiu Istennek,
Szent Léleknek dicsősség az Istennek,
Mondgyunk Ament az telyes Istenségnek,
Minden szentek néki énekelyenek.

Végén ez olvasható: »Ez könyörgést meghalgat Isten. Amen. 1568. Véghe.« Utána van három latin epigramma. Terjed az egész a 24-ik levélre. A három epigramma:

De Ungaris? Versi.

Et pelles gestant et clavam ut calliger olim,
Quis neget herculeos pannones esse viros.

De Aulo.

Non habuit per quem transmitteret Aulus.
Epistolam attulit ipse mi, nilque locutus abit.

Miser Homo.

(Értelmes tartalmat nem sikerült elolvasnunk.)

**3. AMAZ REGI HIRES NEVES NAGY FALUSI ERŐS VITÉZ TOLDI
MIKLOSNAK IELES VISELT DOLGA***irul valo Szép Historia.*

Részletes összevetését e szövegnek a kiadásokkal I. Szilády: *Régi M. Költők Tára*. IV. 362—376. I. Terjed a 25—32. levélre.

4. *De inundatione fidei Papistae ad notam.*

Kezdeté:

Illik emlékeznünk az hütnek dolgarul,
Az Antichristusrul az eő országarul,
Az Papa hütirül hamis tudományárul,
Idvösség h dalgában illy kétségés dologrul.

Utolsó szak:

Ezer ötszáz és hetven Esztendőben,
Czonka toronnak erős tömleczipben,
Az ki szerzé ighen bizzik Istenben,
Hogy nem tartya sokáig büntetésben.

Finis.

¹ Zavaros szak.

Terjed 32^b 33. levélre.

Utána a 34^a levelen e bejegyzés: »Anno Dñi 1677 die 20 Mensis Martij Szigethi Pribék János sógorunk előtt megh olvosta Anyam Asszony a Gombos Töit és talált huszon hatot Aprojával együtt, forintyát 16. két partayat s két fulben valo gombokat is. Petrovay Miklós mk.«

5. *HISTORIA GISMUNDARUL TANCREBUS KIRÁLYNAK LEÁ-NYARUL.*

Enyedi György széphistóriájának teljes másolata, de sokban eltérő szö-veggel, így az utolsó két versszak is fel van cserélve. Végül ez áll: »A. d. 1576«. Ebből az látszik, hogy az 1577-iki kiadásnál is régibb kiadás vagy kézirat másolata. Az elbeszélés szerzetetésének ideje 1574. Terjed 34—50. levélre.

6. *HISTORIA EX ANTONIJ Bonifinij Rerum Hungaricarum Pristissimi Scriptoris Libro VI: Decadis Quartae. De conflictu Stephanj Bathori, & Pauli Kenesi, cum Alibeco facta in Campo Kenier.*

Utolsó versszak:

Ezeket versekben az ki bé rendelé,
Tömösváry István Deák az eő neve,
Hogy Telegden lagnék schola mesterségben,
Ezer öt száz hatvan kilencz esztendőben.
Amen.

Finis A. d. 1671. 11. Julii.

Valamelyik kiadás után beírva Temesvári István historiája. Terjed 51—60 levélre. Kiadva Heltai: *Cancionalejában* és Thaly: *Régi magy. vit. énekek*, I, 56—84. l.

7. *MAGNIFICO DOMINO Joanni Thörök Andreas Dési Suo Patrono Servitulem.*

Ez az *Izsák Áldozatjáról* szóló bibliai historia a »Geneseos XII.« alap-ján. Kiadta Szilády: *R. M. Költők Tára* V. 21—28. l. U. o. jegyzetekben (284—286. l.) ezt a másolatot nem említi. A szöveg több eltérést mutat a Sziládytól a Bornemisza énekes könyvéből közölt szövegtől. Terjed 61—65 levélre.

8. *Bella Királynak a' Pogány Tatár Hámmokkal Viadallyáról való szép Historia.*

Utolsó verszaka:

Ezer ött százban írnek az hetvenben,
Mikor ez énekett szerék versekben,
Keresztelő Szent János Innepiben,
Isten ostorátul minden rettenyen.
Finis.

Scriptus Nicolaus Petrovay die 30. Julij. A. d. 1671.

Temesvári János műve, lemásolva vagy az 1574-ben vagy a Heltai *Cancionalejában* megjelent kiadásból. Terjed a 65^b-től 100^a levélig.

9. *Titulus Septuagesimus 4-tus Husztról Articulus imprimis.*

»Huszt vára minden Pertinentiaival, és minden jövedelmével s a' Soo Aknával együtt, ötven ezer 520 Aranyban Inscibáltatot a' Néhay Tekintetes és Nagyságos Groff Bethlen Istvánnak és maradékinak mind azon által onnan is mint egyéb helyről és azon Poena alatt, az oda futot jobbágyokatt kiadni tartozzanak.«

»Jött haza az Chehovay Illyes fia, Petrovay Sigmund épen Hushagyo Hétfőn az nagy böytben emlékezetnek okáért subscribalta.« [Jegyzetek a 100^a lapon.]

10. *Quaerela puellae nupturiensis.*
1. Szerelem Annyának,
A nap leányának
Vagyok én seregébül.
Ott tartattam s nőttem,
S mikor már kiköttem
Üdöm gyermekségébül,
Velem nagy jót tenne,
Ki engem kivenne
Pártám gyűlötségébül.
  2. Az üdöm multon mul,
Az ifjuságh avul
Esztenők folyásával.
Gyül orczámnak ráncza,
Restül az in tánczra
Tagok avulásával,
Változik a' szépségh,
Mint a' nyári zöldségh,
Télnek hervattságával.
  3. Sok tél szomorodott,
Sok nyár mosolyodott
Én is miolta élek,
Ha üdöm tovább mul,
Gyengeségem le hull,
Itthon ne agyak¹ félek,
Mellyről gondolkodván,
Busul szomorkodván,
Bennem a' gondos Lélek.
  4. Oh mi oka annak,
Hogy némellynek vadnak,
Kérői sok helyekrül,
Fel sem nevekettek,
Immár értekesztek
Férhez menetelekrül,
Engem elfelejtnék,
S hozzám nem eresztnek
Jó hir mondót ezekrül.
  5. Sok embert ismertem,
Sokat is szerettem
Sokszor jó végh² kedvemben,
De lám engem senki,
Nem vállék oly a' ki
Kedvellene szivében,
Tálám le kötötték,
S varáslók szerzették,
Hogy legyek gyűlölséghben.
  6. Megh vallom, némellyek
Bisztatnak hogy legyek
Jó hitü reménséghben,
Mongyák, hogy szeretnek,
Sayátul el vesznek
Eörök kötelességhben,
Osztják büvön a' szót,
De adnak kevés jót
Álhatatos húséghell.
  7. Oh! sok szép szó nyuytó,
Azzal földre rontó
Alnok iffiu legények,
Ha csak játéktok-é,
S így tréfáltatnak-é
A' leányok szegények,
Csalárd-é kezetek,
Igy hal-é bennetek
Helyezettett remények?
  8. Az üdö multon mul,
Gyengesége le hull
Lassan lassan orczámnak,
Annál inkább senki
Nem léssen oly a' ki
Vallja magát mátkámnak,
Jaj hát mit mivellyek,
Jót honnat müellyek
Hon feleytet pártámnak?
  9. Oh ha szabad volna,
Szokásban jöt volna,
Egy Deákat megh kérnék,
Vagy egy jó Katonát,
Avagy csak bár Vargát,
Azzal is nem gondolnék,
Csak hogy a' pártában,
Ilyen gyalázatban
Holtomigh megh maradnék.
  10. Oh mely régtül fogva
Nagy szivem szakadva
Várom a' férhez menést,
Sokat imádkoztam,
Gyóntam és áldoztam
S töttem sovány büjtélést,
Hogy pártám szennyébül,
Mint bünöm terhébül
Adna Isten kikélést,
  11. De szerencze késett,
Nehéz sebet vésett
Az kétségh bus szivemre,
Majd meghül reményem,
Hogy ohaytott fényem
Nem jó ködös telemre,
Ha férhez nem vesznek,
Fű kötöt nem tesznek,
A farsangon fejemre.
  12. Eléggé megh nőttem,
S nézd mely szépen töttem
Mellyem dombosságában,
Testem épsége is,
Orczám szépsége is
Ninczen fogyatkozásban,
Birok jó erővel
S iffiu Legénnyel
Meghküszködném egy ágyban.

¹ aggyak = vénüljek.² vig.

13. De mi haszna ennek,
Ha üressen mennek
Napyaim a várt joktul,
Vagyok elfelejtett
S maid kétségben esett
A' leánykérő nászoktul,
Mellyen könnyem indul,
Elmém ma'yd megbódul,
A' sok gondolatoktul.
14. Oh ha már valaki
Találkoznék, a' ki
Enghem szüübül szeretne,
Bátor szegény lenne,
Bár fél szeme lenne,
- Bátor ugyan sánta lenne,
Nem gondolnék véle,
Csak enghem elvenne,
És szükségemrül tenne.
15. Szány Isten s ne hagy el,
Engemet is agy el,
Szány, pártámtul szabadicz,
Szány, sok keservemre
S esedezésemre
Szány s kedves napot fordicz,
Szány egy jó legénnyel,
Kivántam személyel,
Szány s engem boldogicz.

Terjed a 100^b—101 levélre. A 12 versszak utolsó 2 során kezdve az ének a 130^b lapra van beírva. Utána ez áll: »Leányokrul valo szép versek férhezmenetekrül valo.«

11. *Cantio Lacrimosa de Exellentissimo Dno Domino quondam Comite Nicolao à Zrinyo.* Nota Ifiusagom.

36 versszak. 1 versszak:

Római bölczeknek réghi Feyedelme,
Kely föl Virgilius Poéták vezére,
Mert elegiádra Horvát ország szine
Föl lobbant mint szarvas szép folio vizekre.

36-ik versszak:

Nyuicz Szent Ur Isten hatalmas karodot,
Ne had el merülni te kicziny hayódat,
Zabolázd az pogányt, rontz meg ő karyokat,
Áld meg szerenczével szegény Magyarokat.

Finis.

Síralmas ének Zrinyi Miklós haláláról 1664-ben. Terjed 102—104 levélre. 36 versszak. Kiadta Thaly: *Régi magy. vit. énekek* I. 196—204. I. más, hibásabb kéziratból.

12. *Laudatio Regyonis Maramaros etc.* 32 versszak Máramaros megye leírásáról. Terjed 105—106 és 107^a levélre.

13. *Prophetia Ezekhieli 39. de periculo Turcarum.* Prózában. Terjed a 107^{ab} és 108^a levélre. Utána egy adoma, pár böles mondás, egy jegyzet a szívärványról. Terjed 108^{ab} levélre.

14. A' VADÁSZÁSNAK Dicsiretirül Ének ighen szép.

43 versszak. Első versszak:

Sötét havasokra vadak siessetek,
Titkos barlangokban gyorsan röytözzetek,
Mert ezennel nekik ilyen hirt izenek,
Hogy hatalmas soldot hirdetik ellenek.

43-ik versszak:

Ezer hatszáz fölöt az 33-ban,
Melegh niár kezdetin Sz. Antal nap táiban,
Egy urfinak szerzém jó akaratomban,
Jó néven is vészen, reménlem magamban.

Finis.

Terjed 109—112 levélre. Utána még a 112^b lapon: *Proverb. 10. V. 1.*
Filius sapiens laetificat patrem: filius vero stultus maestitia est matri suae.

Példabeszédek könyvének 10. részében.

Az bölcs fiu örvendezteti az Atyát, Az bolond fiu penigh szomorúsága az Anyjának.

Amorem libenter fertio. Egyebeknek (hozzád való) szeretetit örömet szzenvedgied.

Az pompás épületekről egy Rész.

Sokkal iób nékünk az eghet szemlélnünk,
 Tündöklő czillagival együtt néznünk,
 Hogy nem ez földi, czifrás szép műveket,
 Mesterséggel formált irott képeket,
 Mivel minket ugy teremtet az Isten,
 Hogy az éghre nézhessünk egyenesen,
 Oda fel tekintsü[n]k tehát szüntelen,
 És diczirjünk az Istent szüveinkben.

Utána ez a vers:

Az szegényeknek minden aitok utak
 Minden féle tisztokra bezárlattak,
 De az gazdagoknak nyitvák mindenek,
 Tanácsházak, nagy udvarok és tiszték,
 Ha az szegény bölcznál bölcseb volna is,
 Nem becültetnék csak egi fillérre is,
 Az kiknek sok kincs vagyon szekrényében,
 Nagy bölcseség vagyon annak feyében,
 Főképpen az uraknak.
 Noctes atque dies patet atri ianua ditis.
 Az gazdagoknak az pokol is nyitva (éjjel, nappal).

15. *HISTORIA AZ MARIA MAGDOLNANAK SOK BŰNEIBŐL REMÉNSÉG KIVÜL kegyes megh téréséről való ének. Igyen szép.*

1. Szentül éneklették egy halot énekben,
 Had el bűneidet ély iámbor életben,
 Mária Magdolna példa legyen ebben,
 Kiről most éneklek egy rövid énekben.
2. Rész szerint felölle szollok Szent Irásból,
 Rész szerint pediglen meditatókból,
 A mint megh olvashad réghi írásokból,
 És egy Magyarnek is historiájából.
3. Most azért megh mondom vétkekben élését,
 Vak merően sokszor sok bűnben esését,
 Végezetre penigh Istenhez térését,
 Poenentiával kegyelem kérését.
4. Három atyafiak voltak Sidoságban,
 Lázár volt az egyik, a másik Magdolna,
 A' harmadik pedig szorgalmatos Mártha,
 Mint a' Historicus ezeket megh írta.
5. Ighen gazdag fő rend, Sirius volt az atyok,
 Kirül nekik marat sok ieles jószágok,
 Jerusalemben is egy ighen szép házok,
 Azonkívül pedigh kettő is volt várok.
6. Attyok holta után megh osztottak vala,
 Jerusalemi ház Lázáré leöt volna,
 Magdalom vár sorsal Magdolnának juta,
 Bethania penigh Mártánál marada.

7. Ot szállot a' Christus szent tanyitványival,
És a' szeplőtelen szép szűz Máriával,
Hogy Galileából fel iöt fáratsággal,
Megh nyugot s ugy ment bé a' városban holval.¹
8. Az Jezus Christusnak ot létében Mártha,
Sok czuda tételit azonközben látta,
Kiből az Istennek báránnyának tudta,
Az mint körösztelő Szent János mondotta.
9. Magdolna pediglen gonosz életet élt,
Kiért ő hozzája szintén hét ördögh fért,
A' bölcz magyarázó ebben pedig igi ért,
Hogy hét ördögh léssen hét halálos bűnért.
10. Ugyan megh is tehet, mert az undok vétket,
Keresi az ördögh mint néki főt étket,
Azért ha mely ember szereti az vétket,
Az ördögh magának ot lel kies fészket.
11. Azért Magdolna is sok rút vétkeket tött,
Sok ledér iffjakkal gyakran ebédet ött,
Kiért nevezeti egy vétkes aszszony lött,
Valamigh Istentül bő kegyelmet nem vött.
12. Minthogy a' gazdagságh gyönyörüségh fészke,
Sok vigaságh nélkül nem eset iól étke,
Asztalánál zenget lassu hedegüczke,
Titkon gyült szivében örögbedet vétke.
13. Isten igéjében ő nem gyönyörködöt,
Jó czelekedetre nem is igyekezet,
Sok vitéz iffiaknak bokkrétákat fűzöt,
Kiket süveghekre fajtalanul kötöt.
14. Kendező vizeit eleő készítette,
Mellyekkel orczáját giakran kente s fente,
Gombos tujét sokszor megh melegitette,
Kivel szömöldökét megh feketitette.
15. Szép kies kertében nagy kevélyen sétált,
Néha meleg nyárban virágok közöt hált,
Fektében pedig[hen] egy szóval sem orált,
Világi dolgokban töb örömet talált.
16. Ölében hogy vötte varró ládáczkáját,
Ablakában ülven, dudolta nótáját,
*Virágh ének tölle gyakorta meg száyát,*²
Gyöngyben öltöztette arany színü haját.
17. Bűnben élő szivét megh sebesitette,
Mely halálos sebet csak nem is sérlette,
Az éhel holtakat megh nem keserülte,
Alamisna nélkül házából ki külte.
18. Az szegényekhez volt fölötte kegyetlen,
Haragjába pedighen engesztelhetetlen,
Csak a' magha kedvét kereste szüntelen,
Tollas vitizekre vigyázott szörtelen.³
19. Némellyet pediglen szemmel intet titkon,
Mikor ki tekintet az üvegh ablakon,
Noha üdvözülni sokkal is iob vakon,
Hogy sem el kárhozni hamis látásokon.
20. Mártha pedighen immár keresztény löt vala,
Mert Christus urunktul sok iöt tanult vala,

¹ korán reggel.

² Jellemző sor a virágénekekről. Az eredetiben nincs aláhúzva.

³ szertelen.

- De hogy eöcze felől szomorú hirt. halla,
Szívében miatta erőssen búsula.
21. Mondván: vajha ütet én mellém vehetném,
És ha az Christushoz én ütet vihetném,
Csak egy tanítását hallaná, el hinném,
Hogy pokol tüzéből eöczémet ki venném.
22. Eö Atyafiaért erőssen búsula,
Néha siralommal a' földre borula,
Noha a' remenség szívében megh gyúla,
S jó szolgálójának ilyen képpen szolla:
23. Eredgy el Marcella gyorsan Magdolnához,
Mondgyad hogy jűjjen (el) mindgyárást házamhoz,
Hogy Jerusalemben mennyünk az Christushoz,
Ki az megh térőknek üdvösséges bért hoz.
24. Kérlek, hidd el véled, ugyan ne hadd könnyen,
Jól tudom szokását, hogy beszél nagy fönyyen,
De te ne fély tülle, szölly ugyan keményen,
Gonosz bűnetül hogy ő megh rettenyen.
25. Magdolnához gyorsan el iuta Marcella,
Hát két ifjak közt ül, mindeniknek tolla,
Köszönne nékik, előttek megh álla,
Ekkor Magdolnának ilyen képpen szolla:
26. Az te nénéd, Mártha aszt néked izeni,
Nem jó minden koron csak faitalankodny,
Téged most hozzá vár, véled akar iárny,
Jerusalemben hív üdvösség tanulni.
27. Ot vagyon a' Christus, az Istennek fia,
Atya kegyelmének tündöklő zászlója,
A' szép Menyországnak fényes koronája,
Ki az bűnösöket ő magához hía (híjja).
28. Had el a' henyélést, ighen hamar kely fel,
Megh hagyá Aszszonyom, hogy ne hadgyalak el,
Most Jerusalemben mind együt mennyünk fel,
Lelkűnket uyiczuk Isten igéjével.
29. Szintén most a' gondom, felele Magdolna,
Csak kissebb gondom is annál nagyobb volna,
Inkáb ő is kösztűnk bátrabban tombolna,
Hogy sem haszontalan helyben fársángolna.
30. Nincz most semmi gondom szentség tanulásra,
Bűven kel főzetnem nékem vaczorára.
Azonban fel ugrék, futa a' konyhára,
Akkor ugi kiálta Marcellának hátra:
31. Eredgy gyorsan hátra, mondgyad eszt nénémnek,
Vendégek vadnak, most bizony nem mehetek,
Nemes rendbűl valók, nem embertelenek,
De méltán megh szólnak, ha hazul el megyek.
32. Ezzel a' szolgáló mene haza felé,
Ü kegyes Aszszonyát imádkozva lelé,
Mit hallot, mit látot, véghre megbeszélé,
Mellyekért a' Márhát bú bánat bé telé.
33. Egy egész nap estigh buvában sirt vala.
Szájában kenyeret s vizet sem vöt vala,
Az Istennek sírván, ugy könyörögh vala,
Hogy megh tőrő lelket Magdolnának adna.
34. Megh jelenék néki étszaka lélekben,
Hogy atya fiával magha légyen szemben,
Fedgye megh haraggal, incze is csak szépen,
Ugi megyen Magdolna fel Jerusalemben.

35. Azért az szép hajnal hogy fel pirosula,
Mindgyárt kegyes Mártha eöczéhez indula,
Az uton magában erőssen búsula,
Akkor oda jutván Magdolna, így szolla :
36. Édes kedves eöczém, Mária Magdolna,
Melly io akarattal szivem hozzád volna,
Most üdvösségedre atyád fia szólna,
Örülne a' lelkem, ha szóm nálad fogna.
37. Kérlek édes lelkem, nemzetünk virágát,
Édes nemzetünknek megh maradot ágát,
Ne szennyezd rút hirrel atyád koporsóját,
Hogy közönségessen ne szenvedgyük bűvát.
38. Had el e világi rút gyönyörűséget,
Rút, trágár ifjakkal való negédséget,
A' kegyetlenséget s az nagy kevélységet,
Mert bizony Pokolra visznek azok téged.
39. Nincz derekas hasznok e' világi ióknak,
Mint az füst és pára, hirtelen el mulnak,
Egy szempillantásban túlled el fordulnak,
Az halál postái mihelt nálad szálnak.
40. Tudodé az halál senkinek nem kedvez,
Gyorsan iáró nyla el iut mindenekhez,
Siralmat indit fel valahová evez,
Nincz néki irgalma, nem tud kegyelemhez.
41. Ifjúi erődben ha most örvendezhez,
És ha egy kevéssé vigasságban lehecz,
Ha ma vigh orczával egészségben lehecz,
Holnap sárga színben koporsóban léphez.
42. Onnét ismét néked fel kel ám támadnod,
Az itilet napján elő kel állanod,
Minden bűneidrül számot is kel adnod,
Jaj jó Eöczém akkor hol kel megh maradnod.
43. Azért életedben ha my vagyon hátra,
Fordicz az Isteni kegyes szolgálatra,
Hogy mikor jutandasz halálos órádra,
Lelkedet örömmel bizhasd szent Uradra.
44. Vaj ki ékes dologh az Istent szolgálni,
Az el vesztő bűnnek gyorsan buczut adny,
Mert job az Christussal örökkön vigadni,
Hogy sem mint pokolban éktefenül sirni.
45. Azért édes Eöczém ne tégy bűt szivemben,
Ne mozdicz töb sirást háború[s] elmémben,
Lássam. készülj gyorsan jer Jerusalemben,
My Idvözitőnknek szavát ved füledben.
46. Megh érted szívednek lelki vidulását,
Csak egyszer halyad is Christus tanítását,
Atya kegyelmének gazdagh ki ontását,
Megh térő bűnöshöz szép vigasztalását.
47. Immár kely fel s jere mert csak aligh várlak,
Az örök életnek utára most hivlak,
Vélem egy méhből jöt gyönyörű szép alak,
Induly idvösségre, bizony it nem hadlak.
48. Hogy beszédét Mártha el kezdé végezny,
Mária Magdolna kezdé gondolkodny,
Ugi tettzik, szivében megh kezdé lágyulny,
S ilyen értelemmel kezdé beszélgetni :
49. Az te intésedre mit nem czelekedném,
Im mayd el készülök s el megyek ió néném,

- De talán aszt várnád, hogy gyászban öltözném,
Ékes ruháimat magamrul le vetném;
50. Jó akaróimat, hogy mind hátra hadnám,
Vitézlő röndöknek egy szómat se adnám,
Illyen szándékokat jó néném ha tudnám,
Czak egyet sem lépném, inkább it alunnám.
51. Bőczületlenségre feyemet nem adhad,
Útban lakom s hozzám vitézlő nép járt tudhad, (így!)
Kiknek hidegh télben lovak is iol futhad,
Én nem bonthatom el a nagy ország utat.
52. Gondolá a nénje: de czak most eljünnél,
Nem kívánnám túlled, hogy gyászban öltöznél,
Christus intésében ha most részt vehetnél,
Ez világi ióktúl tudom buczut vennél.
53. Jerusálem felé ottan indulának,
Sok szép dolgok felül az útban szollának,
Az mint ez szokások az attyafiaknak,
Az kik szeretettel egymás közöt vadnak.
54. Hogy Jerusalemben jutottanak volna,
Az Ur Christus felől tudakoznak vala,
.....¹
Megh érték hogy czak most templomban ment volna.
55. Hogy praedikállany Christus elő álla,
A' fel gyült sok népnek szolni akart vala,
El iuta Magdolna mint egy kevély páva,
Minden felé vigyáz, öltözeti czifra.
56. Arany perecz vala karyában, könyökén,
Aranyban foglalva drága függő mellén,
Virágos smaragdus tündöklík két fülén,
Fénlik a' drágha gyöngy szoknyája peremén.
57. Kit a' Jézus Christus mikoron megh néze,
Mint egy kárhozotra valót ugy tekinte,
Mellyen Magdolnának szive megh röttene,
Mint egy sárga halot, olyanná lón színe.
58. Ighen nagy félelem érközik [szivére],
Ugy tettik hogy éppen meghidegült vére,
El hadván ereje, gyorsan esék térdre,
Siralmas szemeit fordítá a' földre.
59. Kétségben esésnek nem sok hya vala,
Egy szempillantásban szintén el vész vala,
De hogy hervat színét Mártha nézi vala,
Akkor lassusággal eöczének így szolla:
60. Ne fély, bátorkodjál, majd vigasztalást vész,
Hogy ha életednek jobbulásában lész,
Ha io reménséggel az Ur Christusra nézz,
Meg könyörül raytad s mayd kegyelmessen néz.
61. Siralmas szemeit Magdolna megh törlé,
Nagy alázatossan Christust megh tekinté,
Hogy lelki sebeit a' Jesus megh nézé,
Kemény tekintetét többé nem tekinté.
62. Mert látá szivében élet jobbitását,
Poenentiára hüttel indulását,
Sok bünei ellen lelki harcvolását,
Azért igi inditá Christus tanítását:
63. Én vagyok a' Christus, az Istennek fia,
Atyám kegyelmének ki osztogatója,

¹ Egy sor hiányzik a kéziratban.

- Lelki betegeknek igaz orvoslója,
Az bűn békójának megh oldozgatója.
64. Valakik a' bűnben eddigh fáratatok,
S annak terhe alatt le csüngöt nyakatok,
Ideje nyugodny, hogy munkalkodtatok,
Jőjtek én hozzám, a hol megh úyultok.
65. Ez világh romlását bizony nem kívánom,
De sőt e' világerért váltságul adatom,
Atyám akaratyát néktek praedikállom,
S az megh térő bűnöst nagy örömmel látom.
66. Az iól lakot méhnek nem szükségh az virágh,
Az egészségesnek nem kel az orvosság,
De a' setiségben kiket tart a' rabságh,
Azoknak küldetet általam szabadságh.
67. Emberi nemzethez Atyám szerelméyért,
Boczáttattam tőle a' vétkes világerért,
Hogy a' megh térőknek iszonyu vétkekért
Halálban áldozván öntzek büntelen vért.
68. Legyen halgatóim szivetek példája
Egy aszszony állatnak el vesztet drágmája,¹
Mely hiven keresi kezében gyertyája,
Meg lelvén, szomszédgyát vigasságra hija.
69. Hallottunk például egy el veszet juhot,
A' seregh nyáy közül mikor el maradot,
Mely hamar a' pásztor utána fáradot,
Kit meg lelvén, vállán vigan haza hozott.
70. Egy tékozló fiu megh unta hazáját,
Részét is ki vévén el hadta volt attyát,
Förtelmes életnek vonta bűdös hámját,
Miglen el költötte utolsó batkáját.
71. De mikor vétkeből vissza tért attyához,
Mindgyárt attya néki úy ékes gyűrüt hoz,
Kegyes szivet mutat a siránkozóhoz,
Barátit jól lakni ültetvén asztalhoz.
72. El vesztet dragmának én vagyok gyertyája,
El tévedet juhna vagyok ör állója,
Tékozló fiunak attyához hívója,
Bűnökért síroknak megh vigasztalója.
73. Valaki én bennem igaz hittel hiszen,
S az írások szerint rollam vallást téssen,
Győzedelmet azon az halál nem vészen,
Az én örömemben kedves vendég léssen.
74. Nem az igazakért iöttem ez világra,
Hogy azokat hijam megh jobbulásokra,
De a' bűnösöket poenentiára,
Hivom sok vétkeknek megh siratására.
75. Ha ki pedigh megh tér, bűneit hadgya el,
Hütit bizonyítsa ió czelekedettel,
Mert csak Uram, Uram, lassu énekléssel,
Az örök életre senki nem mégyen fel.
76. Az én beszédemet a' ki csak halgattya,
Fülle mellől pedigh föltában boczáttya,
Az oly ember házát fővényre rakattya,
Hamar szörnyü kárral a' zápor el bontya,
77. Az kik pedig tüllel örömet halgatnak,
Szófogadó szivet intésemnek adnak,

¹ dragma = drachma.

- Azok a' kősziklán palotát czinálnak,
Nem árt az zuhatar lelki szép házoknak.
78. No azért valakik szómat halgattyátok,
Boldoghok ugy lésztek, ha megh fogadgyátok,
Az sok gonoszságot mingyárt el hadgyátok,
Az én atyám néktek ugy lészen atyátok.
79. Az örök életre a' ki akar menny,
Az Isten törvényit kel annak követny,
Sok háboruságot örömmel szenvedni,
Az igasság mellett nyavalyát viselni.
80. Lelki koronátok akkor készítettik,
Mikor testeteket értem verik s ütik,
Gazdagh jutalmatok menyben le tétetik,
Menyország kapuja néktek megh nyittatik.
81. Vastagodgiatok hát igaz szeretettel,
Hogy gyümölczezzetek ió czelekedettel,
Tündökljék lámpátok világos tüzekkel,
Hogy ne vesszettek el a' bolond szűzekkel.
82. Sőt alamizsnát is gyakorta nyuuczatok,
Menyben kinczes ládát ez által tarczatok,
Ha csak egy pohárban hidegh vizet adtok,
Még azért sem vész el méltó jutalmatok.
83. Megh ne utálljátok az nyomorultakat,
Kérlek, segélytétek a' szegény árvákat,
Megh látogassátok a' betegh ágyakat,
Kikben nyögő testek élte aligh akad.
84. A' jövevényeket hozzám ereszsétek,
A' ruhátlanokra gondot visellyetek,
A' szegény rabokrul megh emlékezzetek,
Hogy soha pokolban rabok ne legyetek.
85. Mert mikor el iövök angyali seregben,
Ülvén dicsőséget királyi székemben,
Minden nemzetségek hogy iutnak előmben,
Igy pronuciálok a' nagy itületben :
86. Ty jobb kezem felől álló kegyes népek,
Hitben s irgalmasság tételben is épek,
Atyám örvendetes áldásában szépek,
Fényes országtoknak birására tértek.
87. Mert mikor éh voltam, ennem ti adtatok,
Mikor szomiuhoztam, innom ti hoztatok,
Ruhátlan koromban megh is ruháztatok,
Betegh s fogoly voltam, látnom fáradtatok.
88. Hogy czelekedtétek eszt a' szegényekkel,
Az irgalmasságot az szűkölködőkkel,
Tanítványim közül bár csak kisebbikkel,
Czelekedtétek eszt az ennen feyemmel.
89. De ti, kik bal kezem felől állottatok,
A jövendő kinra megszorodtatok,
S minthogy igen gonosz sáfárok voltatok,
A' pokol sok kinnya légyen iutalmatok.
90. Mert kösztetek sokat szomyuztam, éheztem,
Jövevény ruhátlan tömlőczben vettem,
Sokszor nagy beteghen keservesen nyögtem,
De soha tőletek megh nem segittetem.
91. Nem közlétek semmit ió tanítványokkal,
Gonoszul éltetek ez világi iókkal,
Czak hasatok hizot nagy gazdagságtokkal,
Háládatlanságot így tőtök magammal.

92. Azért mennyetek el az örök pokolra,
Olthatatlan tüzrel szikrázó habokra,
Külső sötétséggel megh terhelt napokra,
Véletlen czikorgás folyon nyakatokra.
93. Igy az hitetlenek tüzes tóban vesznek,
Soha örvendetes napra nem eveznek,
Szent életre pedigh az kik igyekeznek,
Az szép boldogságnak örökösí lesznek.
94. Az megh tért bűnösnek nincz pokolra uttya,
Az kinek pályáyát ha igazán futtya,
Mert piros véremnek mellyemen ment kuttya
Megh nyílik s a' bűnöst szépen megh tisztíttya.
95. Az kik intésemnek örömet engednek,
Poenentiával bűnnek véghet vetnek,
A' szép menyországnak birtokában léznek,
Megh hervadhatatlan koronákat vesznek.
96. Most a' végső napon trombita zengésben,
Ki hívom a' sirbul megh diczőült testben,
Be is viszem őket az örök életben,
Hol örökkén lesznek az én örömemben.

Második Rész.

97. Eszt halván Magdolna, örömében sirny,
Lelkében pedighen kezdé örvendezny,
Czifra öltözétit magáruul le vetny,
S ilyen értelemmel kezdé beszélgetni:
98. Oh áldot szép napnak gyönyörű órája,
Mellyen a' Christus lón lelkem ór állója,
Vigadgy immár lelkem, ki az előt fája,
Isten irgalmában nem lesz nyavaalyája.
99. Oh örvendetes nap, a' mellyen föl költem,
Az óra is áldott, mellyen ide iöttem,
Christus intéseré ugyan megh élledtem,
Kárhozasos bűnét lelkemnek le töttem.
100. El hadlak világnak rosz gyönyörüséghe,
Melyben eddigh szivem mosdatlanul éle,
Az ur Christus léssen lelkem segítséghe,
Sok rút bűneimnek légyen azért véghe.
101. El vesztő gazdagságh, mellyel bűvölködtem,
Gonosz nyájás tréfák, kikben gyönyörködtem,
Czifra ruhák, kiket kedvelvén viseltem,
Mind el maragdyatok, nem kölletek nékem.
102. Mert magamat adom az én Christusomhoz,
Bűnös sebeimnek kegyes orvossához,
Majdan le borulok sirva lábaihoz,
Tudom, hogy nékem is majdan kegyelmet hoz,
103. Nem maradok túlle, többé el sohova,
Túlle halgatok én éltemben mindenha,
Véle járok, mikor megyen valahova,
Ez világi kincznél mert iob egy szép szava.
104. Oh én életemnek édes vezérlője,
Atyád haragjának megh engesztelője.
Vétkes embereknek békesség szerzője,
Jessénk gyökerének virágos vesszője¹;
105. Im te hozzád iöttem s tégedet kereslek,
Fáradhatatlanul éltemben követlek,

¹ Jessze = Isai, Jézus őse, s itt a virágos vessző maga Jézus.

- Vétkeimtől félve csak téged kedvellek,
Ne hadgy vétkeimben megh epednem, kérlek.
106. Mert megh gyült a' lelkem kegyes intéseddel,
Szent tanításodat túllem hát ne ved el,
Vétkeim czomoyát kérlek Uram, mosd el,
Tenger fenekében bünömet temesd el.
107. Ez szók köszt Magdolna vala siró szemmel,
Néha remésséggel s néha félelemmel,
Idvözítónk pedig tellyes kegyelemmel,
Szólla Magdolnának ilyen értelemmel:
108. Ne fély, bennem remény, bünödet el hadgyad,
Jó czelekedetre te magadat adgyad,
Az én országomért házadat el hadgyad,
Örök életre mégy, csak szómat fogadgyad.
109. Ne fély, bennem remény, Mária Magdolna,
Mint az Jordán vize, bünöd ha ugy folya,
Bennem pedig hütöd s remésséged volna,
Megh térő szivedrül bünöd mind el fogyna.
110. Ne fély, bennem remény, mert ha io hütben élsz,
Ha az üdvösséggért minden vétket le tész,
Isten kegyelmében megh uiult szivet vész,
Az én asztalomnál te is egy vendég h lész.
111. Ezen a' Magdolna ighen megh örüle,
És az ur Christusnak lábaihoz üle,
Nem távozhatik el semmiképpen túle,
Tanítását hallja mind szive s mind füle.
112. Urunknak szent testét gyakorta kenettel
Megh kente Magdolna igaz szeretettel,
Lábait is pedig keserves könyvekkel,
Öntözve törlötte hajával s kezével.
113. Tellyes életében szent életet viselt,
Ördög tanácsának nem is adott hitelt,
Megh térése után bünnek nem adott helyt,
Mellyért el is hiszem örök életet nyert.
114. Innét minden ember tanuljon iobbulást,
Senki ne szeresse a' bünben borulást,
Melly utánna vonza a kinban szorulást,
Ely ugy hogy pokolban a' tüzet megh ne lásd.
115. Legyen itt most véghe rövid énekemnek,
Kit tükörül irtam minden vétkeseknek,
Szánom, hogy a bünnek sokan czomót kötnek,
S az megh oldására nem is igyekeznek.

Finis.

Terjed a 113—120 levélre.

Utána a 120^b lapon egy bejegyzés Milo Crotoniatesről. A 120^a lapon e három szám olvasható: 1671., 1672., 1673. A 120 levél után egy levél kivágva.

16. Az ASVERUS KIRÁLYrul való *Historia*. Írója Kákonyi Péter. Kiadta Szilády Áron: *R. M. Költők tára*. II. 277—289. l. Szilády szerint ez Hofgref Énekes könyvéből van lemásolva. U. o. 472. l. Terjed 121—128 levélre. Utána egy levél kivágva.

17. *Itt immár jönnek két Aszonyok, az Király eleyében, kétt gyermekkel: holttal és elevennel: 3. Regum.*

[Egy rész a *Salamon és Markalf cz. népkönyvből.*] Terjed a 129 levélre. Utána a 130^a levelen: *Gonosz szerenczétlen napok az 12. hónapokban*. Két hasámban a Szerencsétlen Napok. Szerenczés jó Napok. A 130^b lapon a 10. sz. a közölt ének vége van, a 12. szak 3 utolsó sora s a 14—15 szak.

18. *Salve a me qui te sincere colit & amat.*

1. Vacsorám végezém s időmetth mulatám,
Sietvén érkezék postán levél hozzám,
Gondolkodván rajta feyemre ne talám,
Véletlen búsulást vagy gondot hoz reám.
2. Fel nytván peczétit, hát versekkel rakva,
Kikre hogy felelyek ninczen módom abba,
Mert nem fér elmémhez olly ighen ostoba,
Nem is egyelitöm magam ez dologba.
3. Vétünkön [hiányzik egy szó] hogi verset formáltunk,
Mért próbályunk ollyat az mihez nem tudunk,
Pincze ajtajára olly írást ragasztunk,
Mellyért az mint látjuk ighen szépen jártunk.
4. Kimosdom belölle, nem volt én hiremmel,
Hogy illy írást nállam nélkül ragaszszon fel,
Társ ebben nem vagyok, nem is én elmémmel
Tselekedte hogy aszt bigyeszsze ollyan fel.
5. Ecce tibi inquam kulczár ne tégy ollyat,
Mellynek mászszor nagyobb gyalázattját vallyad,
Tudós ember elót nyelvedet be fallyad,
Vagy hogy verseidet jobban ki formályad.
6. Szómat penigh hozzád, ki ez vétkes verset
Szépen ki feytted mint varró az himet,
Példát hattál mászszor az kit mi nem illet,
Ne tegyen mert nem jó, orrában perezet.
7. Ne szünnýel tudatlant mászszor is oktatny,
Verseiddel minket szépen tanitany,
Az gyöngö csöczemöt tanicsad szollany,
Mellyet jövendőben tudgyon megh köszöny.
8. Legy jó egészségben Musák tudós fia,
Hired nevekedgyen mindennek láttára,
Adassék Istentül azért egy szép Nympha,
Mászszor is mozogyon kezed köszt az penna.
9. Adassék ez levél Uram kegyelmednek,
Uram eő Nagysága iámbor szolgájának
Uram vára népének egyik fő tagjának,
Nékem is peniglen kedves barátomnak.

Terjed a 131 levélre.

19. *Egy iffiúnak ura halálán valo siralma tudni illik
Amaz nagy emlékezetű öregbik Iktari Groff Belhlen Istvánnak temetésére
irt szomorú versek.* Terjed 131^b és 132^a lapra.

Ugyancsak a 132^a lapon áll a *Miatyánk* román nyelven. Kiadva dr. Alexicsnek a bevezető sorokban idézett értekezésében, 281. l. Utána ez a bejegyzés: In Petrova die 18. Mensis Otobris 1672. állattam be én Petrovai Miklos szolgálný Szegedy Sigmund uramhoz kedden. A 132^b lapon: *Comes Ferdinandus de Nadasdnak* van homályos tintával beírva valami oklevele, de hiányosan.

20. *Cantio de periculo Transylvaniae.*

Végül: »Finis per me Nicolaum Petrovay. Año 1671 die 4ta Aprilis.«

1-ső versszak:

Szörnyű nagy romlásra készült Pannonia,
Kinek mint tengernek meg áradott habja,
Az bűnnek bánatnak környül vött nagy árja,
Mert az vitézeknek esett most egy héya.

Kádár István haláláról szóló ének 35 versszakban. [E nevezetes ének legrégibb másolata.] Terjed 133—134 levélre. Kiadtam az EPHK. 1915 nov. füzetében.

21. *ALIA CANTIO*. Cantio pulchra.

1-ső szak.: Ideje bünökből,
Vétkek förtőjéből,
Hogy felserkennyen lelkem,
Ki pokoligh nyomott,
Mint rabot ugy tartott,
Terhe alól felkelnem,
Oh Istennek lelke,
Biztató ereje,
Elevenicz meg engem.

[7 versszak.] Terjed 135^a lapra.

22. *Cantio Pulchra*.

1-ső szak.:

Sokan szólnak most én reám nagy ártatlanul,
Ám koptassák eö nyelvöket haszontalanul,
Enghem sem hágy én Istenem gyámoltalanul,
Enghem sem hágy én Istenem gyámoltalanul.

[5 versszak.] Terjed a 135^b lapra. Változata a Thaly: *Régi magy. vil. énekek* II. 130. és 135. l., és a *Vásárhelyi daloskönyv* 25. l. kiadott énekek.

Végül: Summa tibi cura szegény Gyermania,
Inter ut capiant vitézek Cassara,
Mert el kéle túllünk az jó Szatmár vára.
15. Januarij. 1672.

23. *Kentek Róménészk de dragoszte szkrisz*.

[12 versszak, román nyelven magyar helyesírással.] Terjed 136 levélre. L. róla a bevezetésben. A végén a lapon megfordítva egy 12 sorból álló román ének van beírva szintén magyar helyesírással, mely így hangzik:

Cze undecz kát en face,	Flore jarbe mare
Fate dalbenacze	En kasze la D(omnitale)
Inima me envacze	Si sze ne maý fak,
Kum szecz fak viacze	Sztrutz en kumenak
Szare deminacze	En kasze de courat
Kedemas maý face	Kulkatu en pat.

Ennek öt első sorát megfejtette dr. Alexics id. értekezésében 281. l. a következően:

Ci-unde-ți cat în fațã,	Cum să-ț fac viațã,
Fatã dalbenățã.	Searã-diminațã.
Inima mã învațã:	

A többit Selagian Vazul úr így fejtette meg a szószerint leírt szöveg alapján:

Cã de ma-și mai face,	Și să mã mai fac
Floare iarbã mare ¹	Struț în comãnac,
In casã la D(umnitale)	In casa decorat
	Culcatu în (pe) pat.

Magyar folyó beszédben tartalma ez: Bárhogy nézzem arczod kedves leányka, szívem azt sugallja, hogy mikép szerezzek neked örömet estve-reggel. Lennék bár virág, magas virágszál, vagy lennék bár virágbokréta kalapodon, letéve szép hajlékodon az ágyra. NB. A magyar fordításban Solomon Miklós dr.

¹ Jarbã mare = inula; magyarul Orvénygyökér. Ha ugyan erre czéloz.

úr volt szíves segíteni s a valószínű helyes értelmet és olvasást meghatározni. A kissé bizonytalan román szöveg és értelem azt mutatja, hogy talán ez is egy magyar dal fordítása, mint a kötet másik román darabja. Mindenesetre ezek, mint említettük, a legrégebb ismert román nyelvű szerelmi énekek kézirati feljegyzései s felesleges e mellett az itt közölt dal kedves tartalmát kiemelni.

24. *EGY SZÉP HISTORIA, AZ VITÉZ FRANCISKORUL, ÉS AZ EŐ FELESÉGÉRŐL* etc.

Terjed 137—151. levélre. Minthogy az utolsó versszakban a szerző Vasfainak van mondva Ráskai Gáspár helyett, tehát az első kiadás (1574) másolata. Terjed a 137—151 levélre.

25. *SCENA SECUNDA HABET ACTUS QUATUOR.*

Ez a rész a *Comico-Tragödiának* hihetőleg az 1646-iki kiadásból való másolata. Terjed 151^b—160 levélre.

SCENA TERTIA HA-bet Actus Tertiae Personae. Terjed 161—167^a levélre. Hihetően szintén az 1646-iki kiadásból lemásolva. L. IK. VIII. 248. 1. és *Magyar Könyvszemle*. 1878. 272. 1. Több magyar és latin jegyzet mellett, melyek többnyire erkölcsi mondások, a 161^b levélen ez áll: »ANNO 1672. Az egész télen mind égtek az Hegyek, nem tudjuk már mit ad Isten.«

26. *XXV. Orvoslásrol.*

XXIV. Purgatorul.

Két orvosi bejegyzés, terjed a 167. levélre prózában.

27. *Czigányrul szereletet Historia.*

Első versszaka :

Néktek hogyha tetszenék,
Egy éneket mondanék,
Szépen énekelnék,

Hogyha torkom megnyílnék,
Egy nótát kifejeznék,
Ugy megh rikoltanék.

Terjed a 168—169^a levélre. Végén ez áll: »Finis Per me Nicolaum Petrovaÿ. Anno D. 1670. die 8. 9bris.

28. *AD LIVOREM.*

Foeminea Livor conceptus forte caterva,
Me petis invidulo pectore. Livor abi.
Per me Daciacas nunquam Palinodia Matres
Panonio cecini carmine, Livor abi.
Simonides ceas matres descripsit Achaeus.
Simonidis haec sunt carmina. Livor abi.
Livor abi, simile et facito (nihil officit) arte.
Tu simile poteris ludere. Livor abi.

Az Az.

Távozzál el rút irigységh,
Haloványon irt régiségh,
Erkölczöd azt kívánván.
Nem a' iokrul szól írásom,
Oláhokra nem is szabom,
Távozzál hát el innen.

Simonides írásából,
Ki irt Görögh Aszonyokrul,
Vétetet ez néhány vers.
Irt hasonlót igassággal,
Nem ártasz senkinek azzal,
Tisztulj halvány irigységh.

Terjed a 169^b levélre.

29. *DISCURSUS DE SUMMO BONO. AZ LEGFŐB JORUL. Mellyre ez Világh mindenkoron serényen és valóban vágyokodik.*

AZ BIBLIAI ÉS VILAGI SOK Féle HISTORIAkért Példákért olvasásra kedves hasznos. Ennek előtte IOSQUINUS BETULEUS által Hanoviában boczáttat ki mellyet mostan némellyeknek kérésekre Magyarra fordíttat Sz. M. A Lőcsén nyomtattat Brevér Lőrincz által 1830. 5. Julij.

Kivonatos, módosított másolás talán valamely kézirat alapján Szenczi Molnár Albert idézett művének 168—310. lapjáról, melyekből valaki, más sorrendben s módosítva készített egy rövidített dolgozatot a dicsőségről, hiúságról, szépségről, az urak kedveről stb. Terjed a 170—193. levélre és a 205—209. levélre.

30. *SCHOLA SALERNITANA DE CONSERVANDA VALETUDINE. Animi Pathemata Remedia generalia. ANGLORUM REGI SCRIBIT Schola. Tota Salernij.*

A nevezett híres orvosi könyvből latin versekben kiírt egészségi tanok. Terjednek a 194—205^a levélre.

31. *Prognostica ad Annum 1671.*

Kiírva valamelyik naptárból. Terjed a 209^b—210^a levélre.

Ezt követi 3 ú. n. jeles mondás. Utána Tituli Dominorum cz. a. Zrinyi Péter, Czáky Ferencz teljes czíme.

32. *Salamon Markalffal valo tréphas beszédek.* Egy lapnyi rész az ismert népkönyvből. Terjed a 210^b levélre.

33. *Tábla.* Melyből meg ismerni mindenik Egbeli Jegyben mit kel művelni és mit nem, melyben az *I* iót, az *m* mérték szerént, az *g* gonoszt Jegyez.

[A 12 égi jegyben v. hónapban felsorolja a fenti szerint a teendőket 10 sorban.]

Ezt követi az, hogy a 12 hónapban melyik állatköri jegybe lép a nap. Ezután jön az arabszámok írása 1—10000-ig. Utána a római számok jegyzése 1671-ig s ugyane lapon két ismert szójáték:

Sator
Arepo
Tenet
Opera
Rotas.

E szók így írva alulról és felülről olvasva ugyanazt adják. Ezt követi ugyanez az »Abracadabra« szóval.

Terjednek a 211—212^a levélre.

34. *Tabula Cebetis.* Egy rész az ismert számtani könyvből. Utána egy összeadási feladat s két közmondás. Utolsó ez: Aszonyembernek hoszu a haya, de rövid az elmeye, Az embernek rövid az haya, de hoszu az elmeye.

Terjed a 212^b—213. levélre.

FERENCZI ZOLTÁN.

ZALÁR JÓZSEF LEVELEIBŐL.

(Második és befejező közlemény.)

11.

Eger, 1903. V/3.

Nem tudom, tapasztaltad-e te már az életben, hogy néha a nem egészen számár ember is, bizonyos lelki állapotokban, erős indulatok hatása alatt, valóságos asinus ad lyram tibiam.

Ilyenformán jártam én is most. Csakhogy, szerencsémre, a számárság elkövetésére, illetőleg annak komplett effektuálása nem egészen tőlem függött... ez még csak kettőnk titka, s így lehet a bolondságnak utját állani.